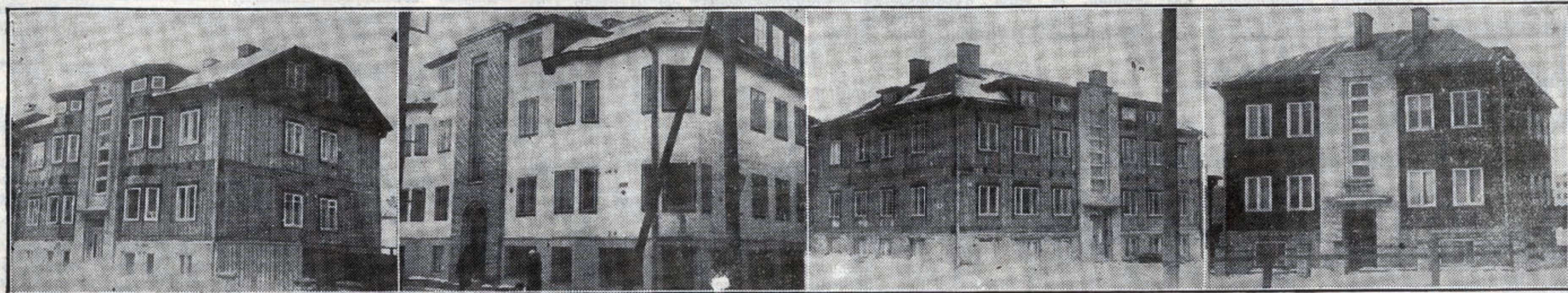

Onu Piilu kasvatajana.

Viie aastaga 100 õnnemiljonäri.

LOTERIIMILJONÄRIDE „TÄNAV“. Fotomantaažil on ühte rivi asetatud viimaste loteriimiljonäride majad Tallinnas. Vasakult esimene — A. Sirkeli üürielamu Virmalise tänaval. Teine — end. trükitöölise pr. E. Jakovtšuki maja Jahu ja V. Kalamaja nurgal. Kolmas — end. majahoidja A. Aug püstitas omale elamu Heina tänavale. Neljas — Hiiu naise Loviise Tatteri maja Sõle tänaval.

Laskevõistlused loteriimiljonäri majas.

Peagu täpselt aasta tagasi ühel mees rüüritu ohtu nähti Tartu maanteel imelise valgusjähmatu, nagu oleks löönud väikse. Zinimejed jäid tänaval seistama ja vaatatsid tumeda tähtsast poole. Ei, välist ei võinud see olla, enimini võimastite vahetamine.

Tõepoolest polnud see üks ega teine taevane valgus. Ühe elamu õuel pealinna fotoreporterite vägi riindas magneesiumiplohmaste saatel uut loteriimiljonäri.

Moore metallikõhja Arnold Sirkeli rüppe oli õnnemiljonär heitnud 5 õnnemiljonit. Siinapimestava valguse kuma kuulutas kolmele tehnikale kammitas elanud inimesele heigemad tulewikku.

Üks neist lehemestest, kes oli tooralt eimeist õnneloomijaid, astus nüüd, aasta hiljem, Virmalise tänaval asuvasse ühine majja, mille omanikult tootama õnnemiljonäri joost Arnold Sirkel. Sel hetkel pole majaperemeest oma korteris. „Küllap on ta lastetüru“, öeldakse. „Kas teitüru?“ — „Jah, siinamas all keldris — paugub, tuulete, kostavad.“

Ja nii ongi. Väsketiir pole just täpselt selline, nagu juba võitis eimeisel hetkel arvata. Järeltule lastepõlvkonnale piisab aga sellest, et kasutab tühje ruume keldris, kus tuulile on vaba joost ümmarguselt 15 meetrit. Ühe sein ääres on elektrilambi poolt valgustatud märklaua, vastasleina ääres on keldri mullalele pörandale laotatud maja villane vaip ja siin sihtiki mees, keda õnnemiljonäri nool nii hästi tabanud.

Paar noormeest, A. Sirkeli head tuttavat, ootavad järe. Ja rehvats on õhupäis. Ei häiri neid siinseid fütte õhtune hämarus ja keldri madal temperatuur. Võõrad saavad peagi teada, et siin on olnud küllaltki tuuma võistlusõhkkonda. Kõrgetasemelise lasturitegrupp võistleb omavahel auhindadele, millest suurim on eesti lapp.

Kui agendid ründavad...

Majaperemehe mugavas korteris, kus kõigis tubades filma hakkab uus ja matite-las moodel, kuuluvad lehemehed, kuidas oli loteriimiljonäri lugu oma katuse alla saamilega.

„Kerge see ei olnud“, jutustab A. Sirkel, „sest suur rahapatast toob enesega kaasa mureid. Kui mul polnud leda raha, siis oli tänaval jalgadele lihtne näha heita: näe, see on nagu loodud minu majaks, kui ainult loteriit saaks õnnemiljonäri! Rangelt aga miljonit järele, tuli pead mureda, kuidas raha ostardetohajalt ja mõistlikult lojutada. Rahamurijateist ärgem praegu räägime — see on eripeale. On weelgi õhtulim liit inime, leda jaguõhng ligi meelitas. Need on majadomilatajad agendid. Lepest nad muidugi lugevad, et olen võitnud ja loovin omandada mõne kinnisvara. Kirjeldata teile üht jellist agendi mustertüüpi. Tuleb minu korterisse waitse ja õhe palvewennaliku jutuga mees, kes soovib võidu puhtul õnne ja jattab umbes nii: — Eks maja tuleks osta jah. Näe, ühel minu heal tuttaval on maja müda. Kui ostate selle ära, ega mina vahelt teenida ei taha. Ma ise majaperemees, käin sellepärast ringi, et tobus igav istuda. Ütab, kui saan tatust paari kaupa müü ülikonnale. Mis te siin tobus istute, läheme vaatama. Äge walskusti taktile, olen usklik inime...“

Nii neid oli mitu meest, kes järelejätmata ründasid mind. Ja kui ma loid loogini majast tulisin, et Järelit tänaval on maja müda ning asi oleks läinud juba ostuks lahti, siis

lõngasid agendid wahetele ja kinnitasid omaie wastu rindu lilles, et nemad mulle seda maja ongi soowitanud. Mehed lootsid wähemasti 1000-kroonist teeristust. Täis õiglast wäha tatstsin üht agendi oma laega toati wälja wälata, kuid mehiste tatpas digel ajal, et seetõrd pole naljatege-

Loterii võidurahast kerkib maja maja järele.

Eesti riigi klassiloteriide ajaloo on jõutud esimese siinapalstva kilomeetritulbani: käsil on järjekorralt kümnes loteriil. Ametlikult ei saa seda küll veel juubeliks pidada, kuid siiski on see meil esimene oma-sarnane juubel, mille puhul on küllaltki põhjust teha kokkuvõtteid. Saadud arvud on lausa üllatuslikud ja kõnelevad selget keelt sellest, kui võrd tähtis ettevõtte meie majanduslikus elus on klassiloterii õnnemäng. Väikesed õnnerrattad on vägevaiks teetasandajaks päris rikaste inimeste ja vaesema vahel. Need õnnerrattad koguvad oma põue sendimiljonid ja teisi suuremaid võite ning jagavad need õnnelike juhatusel rahva kätte üle maa laiali. Iga uus loosimine kingib hulga inimestele tusedaid rahapataksid, osa neist saab loteriimiljonäri nime — tekib juure keskmise jõukusega rahvakihti, kes riigile ja kaaskodanikele on kasulikud eriti just sellepõolest, et nad lasevad õnnerraha uuesti ring-

voolu, laiendades talumajapidamist, ehitades maju, rajades tööstusi jne.

Loteriimängus pole küll keegi vaeseks jäänud, sest iga üks mängib oma kandejõu kohaselt, uusi sendimiljonäre on aga õnnerrattad sünnitanud nelja ja poole tegevusaasta-lookul ümmarguselt 85. Kui ka seekordne juubeliloterii on seljataga, võime õnnemiljonäride arvu märkida päris ümmarguse arvuga — 100. Kui arvestame ühest loteriist osavõtjate arvu 200.000-le üksikisikule (piletiraamatud on küll 55.000, kuid mängitakse ka poolraamatutega, üksikpiletitega ja kollektiivides), siis võime ütelda, et iga 2000 mängija kohta langeb üks õnnemiljonär, kes on saanud 10.000 krooni või rohkem. Nii võib iga loteriimängija päris põhjendatult arvata: pea see järg minu kätte ei jõua!

Allpool jatkame seda huvitavat statistikat ja jutustame sellest, mis viimased suurvõitjad oma rahanoosidega peale on hakanud.

Loosirattad pühitsevad juubelit.

Kümne loteriil ühtipilettide tiraažid tõuseb 7.768.000-ni. Kõigi eimeise klassi pilettide koguarv on 2.020.000. Loteriimängijate arvu ei saa täpselt kindlaks määrata, sest õnnemängust võtavad inimesed osa mitmesugustes kombinatsioonides. Üks mängib terve piletiraamatuga, rikkamail on neid loogini mitu, teisel on poolraamatud või ühtikud wärvid. Kolmandad mängivad kollektiivides ja terveist piletiraamatust langeb neile ainult murdosa. Tõenäoliselt on arvata, et kõikides loteriides on mängijate arv 2—3 korda juurem pilettide tiraažiarvust. Nii võime arvvestada, et jeni on klassiloteriidel olnud 4—6 miljonit osavõtjat. Edasi arvvestades jõuame tulemusele, et iga tobanit Gestiis on 4—5 loteriipiletti omanud senise õnnemängu testel. Püüa weelgi tagasihoidlikum arvustus annab wäga selge ja ümmarguse wastuse:

Igal Eesti tobanikul on olnud üks klassiloterii pilettiraamat.

Tohutu jumma on see, mis mängijad on saanud õnnerrattalt. Kümnennda klassiloterii loosimise-rahajagamisel on küll weel ees, kuid 1. a. augustil lõpuks on õnnemiljonär nendegi rahanooside kohta oma saatustliku

jõna dehnud. Siis ulatub võiduraha kogusumma 10.720.837 kroonini, s. o. üle ühe miljardi fendi. Kui see rahahulk jaotaks 1-jendiste metallrahade-mäena meie ees, jaotaks leda ühe miljoni, mis on ümmarguselt 1500 km kõrgu. Kui see torn — mõistagi ainult jutuleldaw — langeb pitaki, siis talab wäheema Tallinnast Pariisi. Kui aga laame rahad üksteise kõrwale, äär ääre wastu, siis saame 17.120 km pikkuse wassile keti, mis küündib Tallinnast teispõole maatera, näit. Uus-Meremaale.

Nagu juba eelpool mainisime,

on jenipectud 9 loteriid annud ümmarguselt 85 uut õnnemiljonäri, 85 jellist ühtipilettijat.

les on saanud 10-tuhandekroonise või suurema wõidu. Juubeliloterii annab wõimaluse 12 uut õnnemiljonäri sünnits. Nii saamegi wite aasta jooksul ümmarguselt 100 loteriimiljonäri, tallest osa wõib omaks pidada loogini 5—6 miljonilist wõidusummasid. Loteriide rekordwõiduks on 8 miljonit senti, mis tekkis loosipilettijale pea- ja preemia-wõidu tootlulange misse tõttu. Juhus, mis tõenäoliselt teooria järgi wõib ette tulla al-

les 20 loteriil jooksul, tegelikult sündis juba 5. loteriil ja wõib juba järgmisel loosimisel uuesti teoks saada.

Kümne loteriil kohta on üldse 127 wõimalust 10.000-kroonise ja juurema wõidu saamiseks. Osa neist on aga langenud kollektiividele. Arwustus näitab, et 300—400 inimest on õnnemiljonärit saanud sellest osa wõi on ühtinda selle omanikud.

Tuhandest kroonist tuuri jendimiljonini on wõite kümne loteriil peale lootu 1105. Nende wõitude hulgas on hea trobitõnd poolmiljonid ja 7000-krooniseid,

mis wõimaldab juba kinniswara joetada talude wõi wäitsemate majade näol.

Neist wõitudest on osa saanud kas ühtinda wõi kollektiivis ümmarguselt 3000 loteriimängijat.

Enam kui ühe miljardi fendi wäljajagamine pole õnnerrattastele lerge töö. Sellest tulub ühtloftu 220 tööpäewa. Kuna loositakse ainult äripäewil, siis saame 9 töödud, mil õnnerrattad peawad puhkust ainult üks kord nädalas. Kõikweerand aastat wite aasta jooks loosimist — see näitab õnnemängu hiiglaslikku tuju.

Wõlad tahawad maksmist, peab tagasihoidlikumalt elama. Wõib-olla tulen sija man-jorditorrale ühetoalisse korterisse, mida praegu puhastame.“

„Kas õnnemängu Loteriil jatkate?“

„Kuidas siis teifiti? Mängin oma õnnemiljonäri ja wõtsin teifigi pileteid juure. Peab teifi ta toetama. Kei õnn on, et see jagu. Rahamurijatele polnud mul aga wõimald wastu tulla. Näitels üks naine — wõihwõõras inime — täps 250 kroont, et jaats oma mehete kindelambad juhu osta. Teine jällegi tatstis raha ema hana loida-leadumiseks. Mis niifuguste lohta ütelda? Ütastin ainult mõnda inime, kes mull-lähebades ja selle häda ma tean.“

Üks loteriimiljonär muutus teisele maja.

Siin majahoidja, seal majaperemees. Niifugune oli lugu loteriil ühe õnnemeene Alekxander U r g i g a, kes katst aastat tagasi wõitis 33.000 krooni. Tõlla elat ta Wilnji tänaval nr. 4, kus widas maja-joitda ametit. Palju jellest tööst laus tema naise Elwine õul, kuna mees tistlerina töötas mõnda fäe all. Wäikefjes keldrikortoris elat Augide abielupaar oma alaealije pojaga.

Siis muutis õnnemiljonär Augide pere-konnaelu päitejapaistelijemaks. Tallinna jadamajajama postkontorist ostetud pilett wõitis 33.000 krooni. Majahoidjast wõis saada majaperemees. Loteriimiljonär ostis Juur-deweo tänawa nurgale kinniswara — krundi tahe majaga. Õnnerrahast ei piisa-nud, wõladoreem jäi majadele. Kõhwiwuga harjunud perekond ei teinud kõrgest lenbu. Ei loitud oma majaga, ega mindud ta mu-jale juuremasse korterisse, waid peeti Wilnji tänaval majahoidja ametit edasi.

A. Aug müüs hiljem edasi selle kinniswara, ostis krundi Heina tän. nr. 49 ja nüüd on siin äsjaalaminud elamu ootamas ühtlilisi. Peremees ise elab juba oma katuse all. Maja lõhnab alles wärste wärwi järele ja imbrus ootab korraldatat kätt.

„Mees katsetab, et ta kõhe ei hakanud ehitama, kui fatne wõidu“, jutustab pr. Elwine Aug. „Wõitmine töö käile wäga wästel ajal. Ehitusmaterjalid oli paiguti wäste saada ja patane tatstas tööd. Oma rahadest ei jattunud, kuna juba trunt mat-sile ühe miljoni ümber. Mees täisi jai laenu-weel jaanuarikuus. Nüüd on suured mured murtud.“

Torma wõtja ostab suure talu.

Need on uustmad majaoomanikud, leda õnn tõstnud jellefjes jellefjes. Eelmiste wõit-jate kohta on teada, et nendestki paljud on joetanud kinniswara. Loteriide ajaloo rekordwõitjail wendabid A r e n d i t e l on juur üürielamu Wilari ja Endla tänawa nurgal. Nemad tulid toime üna laenuka, kuna 8 jendimiljonil suurune wõit andis puhta wõiduma 64 miljonit senti, millest wõis juure maja ostuks ja raha jäi ülegi. Siinandis olewat ta 62.000 krooni wõtja hwiimaja. Selle rahanoosi jai teegi juubi-joost pleitepp, kes pidas töötõda Tartu maanteel.

Maakt tuli linna majaperemeesepõlwe pi-dama hiin lefperenaine Loviise T a t t e r. Tema poolitas 51.000-kroonise wõidu Marie W i t t r a g a, omanalla naisele. Loviise Tatteri maja ojab Sõle tänaval, kus naine elab oma tahe koolialiste tütreaga.

Lehe napist ruumist ei piisa kõikide juur-wõitjate saatuse kirjeldamiseks. Maarahwale läinud wõidusummad on juuremas ofas läinud talumajapidamistesse. Üks wima-jeid juurwõitjaid, talupidaja Johannes K o r t s Tormast, kes paar päewa tagasi täis Tallinnas oma 2 ja poolmiljonilise wõidu järele, jutustas, et ta ostab Tartu-maal juure tolu ja joetab eestijuliku in-mentari. Põlfit põllumeest ei tee ta juur-rahja linnaokatsaks.

Taime 1 / Heina 49

1939. aastal Pelgulinna lõppu heinamaale ehitatud Tallinna tüüpi maja ehitas Aleksander Aug õnneloteriiga võidetud raha eest. 2005. aastal viis ühistu läbi põhjaliku renoveerimise, võttes aluseks algse projekti. Nõukogude ajal majale pandud krohvikihht võeti maha ning Tallinna tüüpi kortermaja sai ilusa kirsipunase laudise. Juba algsest oli majas ka garaaž, kus uuel ajal on tegutsenud taimeidusid toiduks tootev väikeettevõte.

TALLINNA
LINNAMUUSEUM

Vaata näituse asukohti:
linnamuuseum.ee/kalamaja

KALAMAJA
MUUSEUM

BROWN DINTSEL

15626JK

ANTIFA!

Large blue graffiti tags, including the letters "SK" and "X".